

23
1774, 58
EXERCITATIO IVRIDICA,
QVAESTIONEM

*Vtrum venditio Geradae in
loco, quo eadem in usu est, contracta,
efficaciam producat, si foemina eo loco decedat,
quo nulla successio Geradica valet?*

P. 276
CONTINENS,

QVAM

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

PRAESIDE

D. FRID. GOTTLIEB ZOLLERO

COD. P. P. ECCLES. CATHEDR. MARTISB. CAPITVL. CVRIAE
IN PROVINCIA SVPREMAE IVDIC. LVSAT. INFERIOR,
NEC NON FACVLTV. IVRID. ASSESS. ET
ACADEM. DECENV.

IN AVDITORIO ICTORVM

D. V. DECEMBR. MDCCLXXI.

PVBLCIE DEFENDET

CHRISTIANVS AVGVSTVS LOESER

PEGAV. MISN.

LIPSI AE

EX OFFICINA LANGENHEMI

PERILLVSTRI
GENEROSISSIMO DOMINO
D O M I N O
FRIDERICO GOTTLOB
DE BERLEPSCH
SERENISSIMI PRINCIPIS SAXONIAE
CAMERAE RERVMQVE METALLICARVM
CONSILIARIO INTIMO

PATRONO SVO INDVLGENTISSIMO

BERLINSI
GENEROSISSIMO DOMINO
DOMINO
FRIDERICO GOTTLIEBO
DE BERLINSI
SERENISSIMI PRINCIPIS SAXONIAE
CAMERAE REPERTORII METALLICARVM
CONSILIARIO INTIMO

PATRONO SVO INDVIGENTISSIMO

VIR

PERILLVSTRIS ATQVE GENEROSISSIME

Non ex longinquo mihi, et velut per ambages
arcessenda est causa, quare, cum rationem,
a SERENISSIMO ELECTORE
SAXONIAE praescriptam, vitae meae
academicae gestae, reddere debeam, TIBI potissimum,
rerum ad iurisprudentiam spectantium scientissimo, spe-
cimen hoc sacrum et commendatum esse cupiam. Ver-
santur enim, et nunquam non versabuntur ante oculos
meos luculenta illa singularis TVAE benivolentiae do-
cumenta, quibus patrem meum pie defunctum, quibus
et me a primis inde cunabulis exornasti, animumque
meum TIBI obstrictissimum reddidisti. Temperare igitur
mihi non possum, quin occasionem hanc, mentem er-
ga

ga **TE** deuotissimam atque reuerentiam, significandi,
pro tot tantisque beneficiis, et in patrem pie mortuum
et in me collatis grates agendi, meque resque meas etiam
in posterum **TIBI** commendandi, ambabus arripiam
manibus. Semper omni studio atque industria elabora-
bo, ut ne me **TVO** patrocinio **TVO**que favore indignum
reddam.

Summum Numen ardentissimis implorabo precibus,
ut **TE**, **SPLENDIDISSIMAM**, atque **GE-**
NEROSISSIMAM, **TUAM GENTEM**, per
longissimam annorum seriem sospitem atque incolumem
conseruare, conatibus **TUIS** saluberrimisque consi-
liis annuere, **TE**que pro **TUIS** laboribus et in pa-
triam meritis omni felicitatis genere mactare velit.
Scrip. Lips. D. IV. Decembr. MDCCLXXI.

S. I.

Dominii equidem effectus potissimum in eo consistit, ut domino libera de rebus suis, tam inter viuos, quam mortis causa disponendi competat potestas, verbis enim legis duodecim tabularum, *uti legasset suae rei, ita ius esto*, teste Iauoleno l. 20. ff. de Verb. signif. latissima potestas tributa videtur, et heredes instituendi et legata, et libertatis dandi, tutelas quoque constituendi: nihilominus tamen sunt quaedam bona, quorum dispositionem leges vel penitus interdiciunt, vel certo modo restringunt. Ad illa refertur legitima, quae certis personis ex hereditate defuncti absolute debetur, nec ademptioni, nisi defunctus iustam exheredandi causam

sam allegare possit, est obnoxia. Hanc ob' causam legitimae, quoniam est debitum legale, onus impo-
 nere testator minime potest: ait enim Iustinianus l. 32. C. de inoffic. testam. hoc in praesenti addendum esse cense-
 mus, ut si conditionibus quibusdam vel dilationibus, aut aliqua dispositione moram vel modum vel aliud gra-
 uamen introducente, eorum iura, qui ad memoratam actionem vocabuntur imminuta esse videantur ipsa, conditio, vel dilatio, vel alia positio moram vel quodcunque onus introducens, tollatur; et ita res procedat, quasi nihil eorum testamentamento additum esset. Ad haec, quorum dispositio certo modo est restricta, pertinet Gerada, cuius successio extraordinaria eo in loco ubi valet, id efficit, ut foemina equidem inter viuos de eadem dispo-
 nere illamque vel donatione, vel venditione in alterum transferre, neuiquam vero per vltimam voluntatem relinquere possit, cum in eodem passu leges iura proximae cognatae intacta esse voluerint.

§. II.

De origine geradae, rebus ad eandem pertinentibus et modo succedendi, nil inpraesentiarum dicendum putamus, cum haec materia a viris doctis prolixiori stylo decisionem consequatur. Potius accedimus ad id, quod huic exercitationi occasionem praebuit, quem in finem ut res fiat clarior, sequentem suppeditamus causam, Titia, quae extra Saxonicum

niam uiuit, per aliquod temporis spatium, ut anti-
quorum amicorum familiaritate uti possit, Lipsiam acce-
dit, et forsan blanditiis uel alia causa commota Sempro-
nio Geradam obseruatis iis, quas leges desiderant solem-
nitatibus, uendit. Ad locum domicilii reuersa subito
decedit. Sempronius, quem defuncta emtorem et do-
minum rerum Geradicarum esse uolebat, heredes de-
functae ad restituendam Geradam mediante iurata spe-
cificatione compellit, qui, cum bene sciant, succes-
sionem Geradicam in eo loco non obtinere, exceptio-
nem deficientis iuris agendi opponunt, et ut actor
cum refusione expensarum recedere cogatur, optant.
Vtrum petitio Sempronii efficaciam producat, et con-
tra reos ferenda sit sententia uideamus.

§. III.

Anceps utique uidetur quaestio, nec deficiunt ar-
gumenta, quae iura excipiendi reddunt fortiora. Con-
stat nempe inter omnes, ad substantiam emtionis uen-
ditionis pertinere rem, quae pro certo pretio emtori
est relinquenda. Praesupponimus itaque, rem circa
quam contrahentes inibant emtionem eo tempore ue-
re extiisse, alioquin enim contractus, cum deficiat
substantiale ipso iure est nullus, ut ne quidem debea-
tur poena. Confirmat hanc sententiam Ulpianus:
*l. 39 ff. de Verb. Obligat: Si homo aut mortuus fisci non
potest nec poena rei impossibilis committetur, quemadmo-*

dum, si quis Stichum mortuum dare stipulatus, si datus non esset, poenam stipuletur. Quod si itaque foemina, quae scit geradam eo loco, ubi sedem fixam bonorum suorum habet, non valere, eandem tamen alio loco vendit, vere emtionem celebrat super re, non existente, multominus heredes ad praestandum stringit, cum deficiat substantiale, propter quod contractus emtionis venditionis pro imperfecto declarandus. Idem quod circa emtionem rei, quae ante traditionem commercio eximitur, iuris est, in hoc quoque casu obtinet. Fingas nempe Caium vendidisse frumentum, cuius liberum erat commercium, ante traditionem tamen Principem illius commercium penitus interdiceret, et ne ob salutem et necessitatem rei publice extra territorium transferatur expresso declarare mandato, exportantibusque poenam minari. Poteritne emtor ex emtione agere et venditorem ad tradendum compellere? Minime hoc evenit, cum impossibile nulla sit obligatio, et contractus ipso iure nullus reddatur, quamvis non deneganda sit emtori conditio sine causa, mediante qua pretium, quod soluit, cum usuris repetit, cum venditor, ne ex damno emtoris fiat locupletior, re et pretio simul uti nequeat. Hoc enim probant leges, ut irrito contractu venditor restituat pretium: Hinc Ictus l. 57. pr. ff. de contr. emt. *Domum dicit emi, cum eam et ego et venditor combustam ignoravimus Nerua, Sabinus, Cassius nihil venisse, quamvis*

uis

✦ ✦ ✦

7

uis area maneat, pecuniamque solutam condici posse aiunt. Quod pariter confirmant verba legis 41. §. i. Mensam, argento coopertam mihi ignoranti pro solida vendidisti. imprudens, nulla emptio est, pecuniaque eo nomine data condicetur.

§. IV.

Huic accedit, quod emtor cum effectu ex eodem pacto, si pro irrito non haberetur, neutiquam posset agere. Concedamus itaque emtorem conuenire heredes defunctae ad tradendas res Geradicas sibi per venditionem relictas, ponamus etiam heredes affirmare contractum, negare tamen defunctam reliquisse geradam. Sine dubio onus probandi incumbet aetori, geradam in bonis eius fuisse, heredes enim, qui negatiuam tuentur, ab omni probatione secundum principia iuris sunt immunes; Probatione suscepta res, quae ad geradam spectant, cum haec separatam bonorum speciem efficiat, actor indicare tenetur, ut videamus an naturam rerum geradicarum recipiant. Quod si vero consuetudo loci, in quo defuncta vixit, hoc discrimen bonorum ignoret, irrita sane erit probatio, quae circa rem nunquam existentem versatur; Heredes etenim in successione mobilium sequuntur iura, quae vigent eo loco, quo testatrix decedit, et secundum ea qualitatem bonorum diiudicant. Obiicis forsán geradam efficere vniuersitatem, quam rebus
im-

immobilibus aequiparare solemus, sed perpendas, hoc quidem effectum habere, si bona immobilia alio loco sunt sita, cessare vero in praesenti casu, cum actor ex bonis mobilibus defunctae traditionem rerum gerendarum petat. Cum itaque omne pactum siue iure ciuili siue germanico illud consideres, irritum sit, si deficiat interesse ad quod agere possint partes, liquido constare videtur, praesentem emtionem venditionem, eodem iure esse diiudicandam.

§. V.

His praemissis, quae nostra nunc sit sententia dicamus. Valere nempe emtionem et actori contra heredes actionem cum effectu competere adfirmamus, cuius gratia sequentia dabimus argumenta. Omnis conuentio eam admittit interpretationem, quae menti et intentioni contrahentium conuenit. Nec sola verba, quibus vtuntur contrahentes, decisionem efficiunt. Saepiuscule enim in transactionibus generalem clausulam: *Ich begeben mich aller derer mir zustehenden Ansprüche*, adhibemus, ex intentione tamen partium apparet, easdem tantum de speciali quodam negotio transigere voluisse, quo facto nihil valent verba, ex quibus, si iudicium ferendum, generalis transactio apparet. Quae cum in dubium vocare non possumus, liquido apparet, mentem contrahentium circa emtionem venditionem eam fuisse, vt emtor soluto pretio, proprie-

prictatem rerum geradicarum consequatur, non enim praesumendum est, foeminam inducere voluisse errorem et lucrari pretium rei, quam praestare nullo modo poterat. Validum itaque inter partes est pactum, quod contrahimus cum foemina circa bona, quae in illius patrimonio vel vere sunt, vel existere possunt. Et quoniam in dubio omne pactum praesumimus reale i. e. ad heredes transitorium, cum teste ICto l. 40, pr. ff. de pact. *Pactum quod non in personam dirigitur, sed generale est, locum inter heredes quoque litigantis habeat*, imo ex notissima regula iuris quilibet pro se, et suis heredibus contraxisse videatur, heredes defunctae ad eius praestanda facta, quod notio- ni illius, ad quem pervenit hereditas, est proprium, lege assistente, cum effectu adigit emtor. Nec prodest ipsis exceptio, in loco quo testatrix decessit, minime valere geradam. Distinguendum enim est vtrum agatur contra fiscum bona vacantia occupantem, aut contra heredes personae contrahentis. Ille cum proprio iure sibi vindicet bona, de factis defunctae, quatenus concernunt bona eius dispositioni exempta, non respondet, hae vero obligationi defunctae, nisi eam legibus penitus interdictam probent, satisfactionem praestare tenentur. Hanc ob causam heres, si testator rem alienam tertio legavit quamvis in regula super re ad alium pertinente nemo disponere potest, non liberatur ab obligatione, sed legatarius illum aut ad tradendum,

si adquisitio sit possibilis, aut ad aestimationem praestandam adigit.

§. VI.

Cui accedit, quod in emptione venditione, quae constituit bonae fidei iudicium, non solum ad strictum ius, sed quoque ad bonam fidem respicere debeamus. Ait enim Ulpianus *l. ii. §. I. ff. de act. emt.* *Et in primis sciendum est, in hoc iudicio id demum deduci, quod praestari conuenit, cum enim sit bonae fidei iudicium, nihil magis bonae fidei congruit, quam id praestari, quod inter partes actum est, quod si nihil conuenit, tunc ea praestabuntur, quae naturaliter insunt, huius iudicii potestate.* Illud igitur, quod ex natura negotii fluit, quantum conuentione non sit expressum, efficit bonam fidem, ex qua contractus venditionis interpretationem fortitur. Nunc si respicias locum, in quo contractum celebrabant partes, inuenies geradam obtinuisse, et dispositionem super eadem valuisse. Ex legibus, quae in foro contractus, in quo ad implementum agere contrahens potest, diiudicanda est conuentio, et secundum illas decisio ferenda. Cum igitur foemina in Saxonia contrahens voluerit, ut emtor rerum, quas distrahebat, fiat dominus, sine dubio respexit ad ea bona, quae iure nostro ad successionem geradicam referuntur. Tacita itaque conuentioni inest clausula, ut
Sem-

Sempronius ex bonis ea, quae iure Saxonico ad res Geradicas pertinent, habeat: cuius rei illustrandae causa potissimum illud considerationem meretur, quod dominium harum rerum per traditionem symbolicam, qua circa venditionem geradae utimur, statim in emtorem translatum fuerit. Hac ex causa cum non expectandum esset tempus mortis, liquido apparet, foeminam non ad locum domicilii sed solummodo contractus respexisse, et vocabulum geradae eo tantum animo adhibuisse, ut certe constet, qualia bona ex patrimonio emtori relicta intelligantur.

§. VII.

Obstare videtur regula communi applausu recepta, quam profert Celsus *l. 99. pr. ff. de. Verb. oblig.*: interpretationem scilicet fieri debere contra illum, qui clarius loqui debuisse et potuisset. Ad officium igitur emtoris pertinuisse, ut emtioni clausulam, quod geradae notio ad illas res, quae iure Saxonico eandem efficiunt, pertineat, expresse inseruisset, et sub hac lege contractum celebrasset. Cum vero hoc omiserit et eo ipso causa euadat dubia, hac regula merito notandus, aduersusque rei euentus eius culpa adscribendus erit. Sed dubito, utrum hoc axioma adplicationem promereatur, cum illud tantum ex communi Doctorum consensu habeat locum contra illum, qui

aliquid singulare praetendit; Hoc vero de emtore in praesenti casu non est asserendum. Minime enim aliquid singulare sibi arrogat, sed id desiderat, quod naturae contractus est conueniens, insuperque satis clare expressum.

§. VIII.

Ad illustrandam causam addere liceat responsum, quod haud ita pridem Facultas Iuridica Lipsiensis hac de re tulit:

Hat Frau von H. nach Ableben ihres Ehe Genossen in G. wo keine Gerade üblich ihre Wohnung aufgeschlagen, und als sie im Jahr 1765. Deren Tochter Frau von D. zu A. welches in Sachsen gelegen besuchet, vor dassigen Gerichten einen Gerade Kauff errichtet, worauf sie nach einigen Jahren zu G. gestorben, bey welchen Umständen

Obgedachte Frau von D. der von H. erkaufte Gerade zu fodern berechtigt sey?

Zu wissen von nöthig. Ob nun wohl was die Erbfolge in Fahrnis antrifft, iederzeit die Rechte desienigen Ortes in Erwegung kommen, wo der Verstorbene seinen wesentlichen Aufenthalt gehabt. und dass eine Wittbe den Gerichts stand der Wohnung, wie sie bey des Ehemannes Lebzeiten nicht thun konnte, doch nach dessen

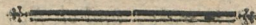
desen Tode verändern könne, zugestanden werden muß; wannhero, da in G. keine Gerade gelegt wird, die Frau von H eine Sache verkauft zu haben scheint, die weder vorhanden war, noch so lange besagte Wittbe in G. wohnte und daselbst zu sterben gemeynet war, niemahls entstehen konnte. da denn die Rechts Lehrer einen Handel, mittelst dessen jemand ein Uding verkauft, für vergeblich erklären, und es also mit dem gegenwärtigen Gerade Kaufe eben die Beschaffenheit zu haben scheint, wenn ein Bauersmann, der keines Heergeräthes fähig, sein Heer Geräte, oder eine Manns Person, so niemahls Gerade verläßt, seine Gerade als Gerade verkauft hätte.

Demnach aber und diemeil die Verkaufung der Gerade eines weibes so an einem Orte wohnet, wo dergleichen nicht üblich, keinen solchen widerspruch in sich hält, als die obgegebenen Beyspiele solcher Dinge, welche der Natur nach unmöglich zum Vorschein kommen können, und die frage noch nicht entschieden, ob der von einem Bauersmanne unternommene Verkauf seines Heergeräthes, da es allensfalls nur eine falsche Benennung wäre, schlächtertungs ungültig seyn würde, indem es bey einem Contractu bonae fidei genug ist, wenn die Contractanten nur in der Sache einig, wenn auch gleich die Benennung unrichtig wäre, und ob schon in G. keine Gerade üblich. doch daselbst einer jeden Weibs Person gewisse Stücke ihres Nachlasses, nicht als Gerade sondern als

Gemeines Gut und Erbe an jemanden entweder einzeln oder auch zusammen genommen zu verkaufen frey stehet, wannenhero es eben so viel ist, als wenn die Frau von H. zu ihrer Tochter gesagt hätte, sie verkaufe ihr aus ihrem Vermögen und künftigt zu hinterlassenden Erbe, diejenigen Stücke, so man in Chursachsen zur Gerade rechne, welches kein unerlaubter noch schädlicher Handel genennt werden möchte, übrigens der Satz, daß man bey Erbfolgung die Rechte des Wohn Platzes vor Augen habe, um deswillen bey gegenwärtiger Frage in keine Erwegung kommt, weil das Eigenthum noch bey der Verkäuferin Leben und so forth durch Aushändigung der Schlüssel auf die Abekäuferin übergangen, folglich der Frau von H. Gerade zum Nachlasse gar nicht gehörig, sondern durch eine Handlung unter den Lebendigen veräußert worden, wie denn auch die Erben alle Handlungen, so der Erblasser geschlossen, zu genehmigen verbunden;

So ist der von H. Gerade von dem übrigen Nachlasse abzufondern und Frau von D. zu verabfolgen.

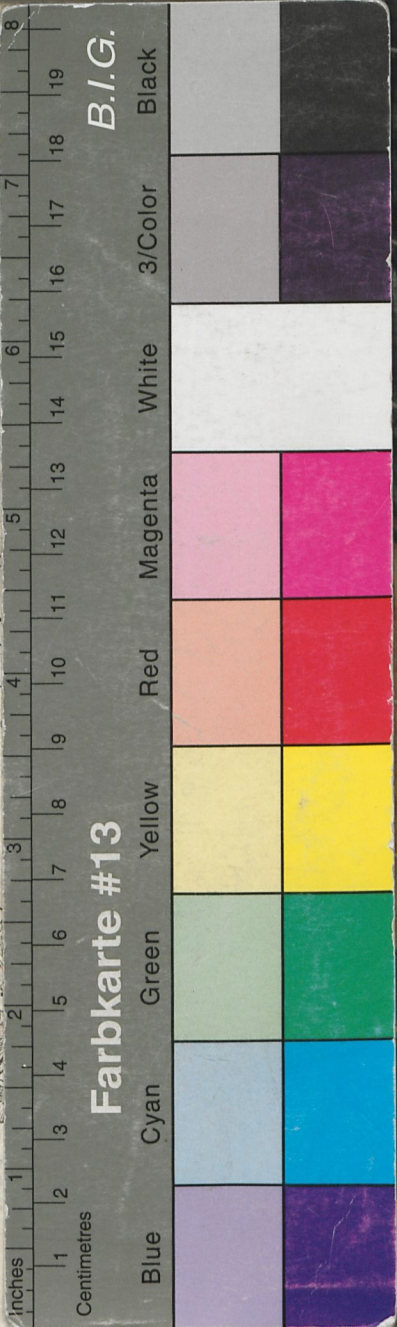

P 404

Leipzig, Diss., 1771 Lz

EXERCITATIO IVRIDICA,
QVAESTIONEM

*Vtrum venditio Geradae in
loco, quo eadem in vsu est, contracta,
efficaciam producat, si foemina eo loco decedat,
quo nulla successio Geradica valet?*

CONTINENS,

Q V A M

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

P R A E S I D E

D. FRID. GOTTLIEB ZOLLERO

COD. P. P. ECCLES. CATHEDR. MARTISB. CAPITVL. CVRIAE
IN PROVINCIA SVPREMAE IVDIC. LVSAT. INFERIOR,
NEC NON FACVLTV. IVRID. ASSESS. ET
ACADEM. DECEMV.

IN AVDITORIO ICTORVM

D. V. DECEMBR. MDCCLXXI.

PVBlice DEFENDET

CHRISTIANVS AVGVSTVS LOESER

PEGAV. MISN.

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEMI

